

Landskap: Småland *Upptecknat av:* Martin Larsson
Härad: Östbo *Adress:* Platensgat.23, Linköping
Socken: Rydaholm *Berättat av:* Anders Johansson
Uppteckningsår: 1930 *Född år* 1853 *i* Rydaholm

Uppteckningen rör

Register.

Hyllebergskäring, bortbyting	2
Blåa damen på Hörle	3
Ängamålare	4
Pojken, som blev ikullslagen tre gånger	5
Påsk:rita kors, skjuta. Kniv i mjölk som ska säljas	6
Segeerhuva	7
Spika bort och läsa bort sjukdomar	8
Skriksjukan	9
Ta reda på sin tillkommande, lyckebla´under kudden.	10
Anders Petter på Feret, väderleksspåman,	11

A: d

Swil
B: 60
Rydaholm
1930

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uppf. Martin Larsson
härbojning 2785
Pai Anders Johansson
f. 1853 i Rydaholm

Bortbyting.

Bortbyting.

Mina föräldrar sa, att en sägen gick i Kälvarp, att Hyllebergskäringen tagit ett nyfött barn å lagt dit sitt eget i stället. Det blev en sådan otäcking, men föräldrarna brydde sej inte om att sköta trollungen. Då kom trollet tillbaka med det riktiga barnet å sa: "Ta barnet! Jag har skött ditt bättre än du mitt." å så tog det sitt eget med sej.

Ljusland
Östbo
Rydaholms
1930

- 3 -

Upp Martin Larsson
Per Anders Johanson
f. 1853.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

A:o

2785

"Har han hört talas om den blåa
damen på Hörle? Jaså, inte det. Jo, där spökar det å de kallar
henne för blåa damen. Kyrkoherde Danielsson har berättat histo-
rien för mej. När en av ägarna hade dött, var "hon" inte nöjd
med testamentet, å då tog hon och klädde på liket och satte
det vid skrivbordet. Sen lät hon tillkalla två vittnen, som skulle
bevittna testamentet, men hon stod själv böjd över liket å skrev.
Sen dess får hon ingen ro i sin grav.

En gång var det ungdomskurser anordnade
på Hörle å då var bl.a. Karl Palmberg där. Han å ett par till
sa, att de inte var rädda att ligga i spökrummet, å deth fick de
göra. Men täckena revs av dem ideligen, så de måste sitta uppe
med ljus hela natten.

"Blåa damen
på Hörle.

A: 70

2785

De här ängamålare är nå't märkligt. En kan få se ljus på kvällarna. Di följer marken precis å ibland stå de stilla på ett ställe å guppar. En gång var det en kusk, som slog till med piskan i ett sådant bloss, men det skulle han inte gjort, för i detsamma tyckte han, att hans gård stod i ljusan låga. Det var ett enda eldhav.

I Lökyrd finns det så gött om ängamålare i en äng, så det är omöjligt att tjudra hästarna, för de sliter sej. Jag var där på julkalas en gång, å då var det nå'n som kom in å sa: "Kom ut ska I få se en ängamålare." Det var ett bra stort bloss. "Vi ska gå möta't," sa de. Men nå-hej, de' var omöjligt, för de' vek av vägen å la iväg bortåt.

Ängamålare.

B:K

2785

En gång var det en pojk, som var på hemväg å gick tvärs över ett gärde, som ligger här nere. Då kom det en människa emot en å slog ikull en. Han såg handen, men kände inte knuffen, men det var i alla fall, så han stöp i backen. Tre gånger. slog han ikull en. När han kom hem, var han alldeles likblek å förskrämd. Men han visste inte vem det var. Hur ska man förklara så'nt?.

Pojken, som blev ikullslagen tre gånger.

Öst. Småland
Öst. Östbo
En. Rydaholm
Märkt år 1920

- 6 -

Öst. Småland
Öst. Östbo
En. Rydaholm
Född år 1803 i Rydaholm

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

E. d.

N: t.

2785

Till påsken brukte de rita kors över dör-
rarna i Kälvarp mot trollen å häxerna.

Dymmelonsdag å påskalördag sköt de efter
häxorna.

Om de sålde mjölk till någon gumma, bru-
kade de köra en kniv ner i mjölken, för att hon inte skulle
rå med att förgöra't för dom.

Avvärijande
handlingar.

Maland
Ostbo hd
Rydsholm
1930

- 7 -

uppt av Matten Larsson
ber. " Anders Johanson
f. 1853 i Rydsholm
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2785

Segehuva.

Segehuva.

Personer, som var födda med segehuva kunde begränsa eld vid skogsbrand o. dyl. För några år sen var jag nog dum att tända en eld nere på mossen. Det var strax efter midsommar å så torrt, att dyn brann. Elden spred sig å tog fart å hele byn kom ner för att hjälpa till att släcka. Men så var där en som sa: "Jag ä född me segehuva, jag ska gå omkring." Å verkeli- gen stanna inte elden å när jag sen tittade efter, så var det precis där han hade gått.

J:f

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2785

Folkmedicin.

Förr trodde de, att de kunde spika fast sjukdomar vid träd. Någon sorts ceremoni hade de för sej för att fästa sjukdomen vid trädet. Ingen tordes sedan röra vid det trädet, bryta kvistar ur det eller hugghugga ner det, för då trodde de, att de skulle få alla sjukdomarna.

Folkmedicin.

Jag har hört gubbar läsa bort sjukdomar men det kunde ingen förstå vad de puttla om. Ola i Ryssby var en säker gubbe. Han var religiös å predikant å hade inga trollkonster för sej utan han plockade blommor i naturen å lagade till redi medicin. Han behövde inte se den sjuke, utan fick han bara höra hur det var ställt, kunde han se förloppet å gav medicin.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J. F.

2785

Skriksjuka.

Skriksjuka.

Somma barn kunde skrika så oerhört.

men det kunde botas, det har jag själv gjort en gång.

Syster mi fick en pojk som skrek så dant hele nätterna.

Botemedlet var bara att vända ungen om i vaggan, men en fick inget säga under tiden. När jag kom, var barnet oppe, men syster mi skyndade sej att lägga honom. Under tiden stod jag tyst som en byst å väntade, sen gick jag rakt in i rummet utan att hälsa, flängde å täcket å vände honom, så att han fick huvet där han haft fötterna. Det hjälpte så ungen skrek aldrig sen. Tron gör nog mycket, men här är allt något mellan andarna.

B:f

2785

Man skulle ta rätt på ett lyckeblad, som dä va fyra
blad på, å lägga det under kudden. Sen om natten skulle man
drömma om sin fästeman eller fästemo, å di påsto' att dä slo'
så noga in. Lyckeblana växer i mossar, å har smågröna trekantiga
blad.

Drömma om sin
tillkommande.

2785

Anders Petter på Feret kunde förutsäga väderleken. Han å tog reda på dä/ gick visst ut nyårsafton. Genväder kunde han också räkna ut. Sen satte han opp, hur vädret skulle bli i sin almanacka. Den sista han skrev, innan han dog, tror jag var för år 1926. Den såg jag, när vi gjorde bouppteckning efter honom. Han satte opp, när dä skulle bli klart å mulet, torka å regn. Å dä slog för det mesta in mycket bra. "Ja, du Anders Petter, hur länge ska vi få ha dä här regnet?" brukade vi fråga honom, när dä varit regn länge Å då tala han om, när dä skulle bli torkväder.

/ Jfr föregående års samling /

Anders Petter
på Feret.